

Thailand Tapioca Starch Newsletter

จดหมายข่าว | เครือข่ายอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม 2553

ปก. แกล้ง

จดหมายข่าวฉบับนี้เป็นฉบับปฐมฤกษ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งภายใต้การดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านพลังงานและทรัพยากรสำหรับอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย ภายใต้ความร่วมมือของ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ร่วมกับสำนักงานความร่วมมือทางวิชาการของเยอรมัน (GTZ) โดยการจัดทำจดหมายข่าวนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่าย การติดต่อ และการถ่ายทอดข้อมูลและข่าวสารจากคณะทำงานโครงการฯ ไปสู่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย รวมถึงผู้สนใจทั้งหลาย และหากท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะประการใดเพื่อให้อาณาเขตเป็นประโยชน์และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สามารถแจ้งได้ที่ info@thailandtapiocastarch.net

ข่าวและสถานการณ์เด่นในอุตสาหกรรมฯ

•รมว.พาณิชย์ เป็นสักขีพยานการลงนามในสัญญา ซื้อ-ขายแป้งมันสำปะหลังแบบรัฐต่อรัฐ (G to G)

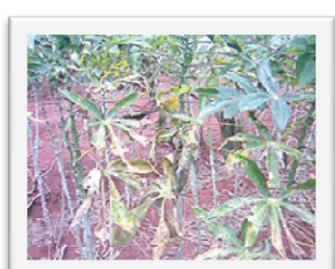
ระหว่างกรมการค้าต่างประเทศกับบริษัท Guangxi Mingyang Biochemical Science & Technology, Inc. วิสาหกิจจีนปริมาณประมาณ 150,000 ตัน ราคา ณ หน้าคลังสินค้า 10,250 บาท/ตัน ซึ่งราคาดังกล่าวเป็นราคาที่สูงกว่าราคาสูงสุดในการขายทั่วไปครั้งที่ 7 ในวันพฤหัสบดีที่ 14 มกราคม 2553 ณ กระทรวงพาณิชย์

ปี 2552 (ตั้งแต่เดือนมกราคม-พฤศจิกายน) ไทยส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ปริมาณรวม 6.32 ล้านตัน มูลค่า 44,333 ล้านบาท เป็นการส่งออกไปสาธารณรัฐประชาชนจีน 4.06 ล้านตัน มูลค่า 21,853 ล้านบาท แยกเป็นมันสำปะหลังเส้นและมันสำปะหลังอัดเม็ด ปริมาณ 3.50 ล้านตัน มูลค่า 15,888 ล้านบาท และแป้งมันสำปะหลัง 0.56 ล้านตัน มูลค่า 5,965 ล้านบาท (ที่มาข่าว: ไทยแลนด์อินเตอร์เทรดดิ้งคอม วันที่ 15 ม.ค. 2553)

เพลี้ยแป้งระบาด...จุดผลผลิตตกต่ำ

•การแพร่ระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังที่มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นสร้างความหนักใจให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังค่อนข้างมากเพราะมีผลกระทบต่อผลผลิต ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์คาดการณ์ว่าการระบาดของรุนแรงของเพลี้ยแป้งในแหล่งปลูกมันสำปะหลัง 20 จังหวัดในช่วงที่ผ่านมา ทำให้ผลผลิตมันสำปะหลังลดลงคิดเป็นมูลค่ากว่า 2,800 ล้านบาท ปัจจุบันกรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยมีแผนควบคุมและกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังด้วยชีววิธีโดยใช้ "แตนเบียน" *Anagyrus lopezi* ซึ่งเป็นศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้ง และน่าจะเป็นทางออกที่ดีในการแก้ปัญหาในระยะยาวได้ (ที่มาข่าว: วันที่ 27 ม.ค. 2553 ไทยรัฐออนไลน์)

•ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 52 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน ได้เกิดการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังในเขตจังหวัดชลบุรี คิดเป็นพื้นที่ 9,063 ไร่ จากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 60,420.30 ไร่ ผลผลิตประมาณ 205,457 ตัน ทำให้ผลผลิตเสียหายประมาณร้อยละ 15 หรือประมาณ 3,000 ตัน เกษตรจังหวัดชลบุรีจึงได้จัดการรณรงค์กำจัดเพลี้ยแป้งเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ปลูกมันสำปะหลังโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันและกำจัดเพลี้ยแป้งที่ถูกต้องแก่เกษตรกร และให้ความร่วมมือในการจัดการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง เป็นการให้เกษตรกรได้ตระหนักถึงพิษภัยเพลี้ยแป้งต่อมันสำปะหลัง และได้เฝ้าระวังกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังในพื้นที่ที่มีการระบาด รวมถึงควบคุมการแพร่กระจายของเพลี้ยแป้งในพื้นที่ที่มีการระบาดไปสู่แหล่งปลูกอื่นๆ (ที่มาข่าว: สำนักประชาสัมพันธ์เขต 7 ชลบุรีภาคตะวันออก วันที่ 9 มี.ค. 2553)

Thailand Tapioca Starch Newsletter

จดหมายข่าว | เครือข่ายอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย

สถานการณ์ตลาดแป้งมันสำปะหลัง

ย้อนหลังตลาดปี 52...

ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยพึ่งตลาดส่งออกถึงร้อยละ 60 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด ดังนั้นการส่งออกที่หดตัวอย่างมากในช่วงครึ่งแรกของปี 2552 จึงส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับมันสำปะหลังทั้งหมดรวมถึงเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังด้วย สำหรับในช่วงครึ่งหลังปี 2552 การที่ให้จีนนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทยเพิ่มขึ้นเพื่อกระตุ้นให้ตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังกระเตื้องขึ้นได้นั้น ส่งผลให้ราคาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ไทยส่งออกจึงต้องลดลงไปอยู่ในระดับใกล้เคียงกับเวียดนาม โดยปัจจัยที่กดดันราคาในช่วงครึ่งปีหลังมีเพียงปริมาณการผลิตมันสำปะหลังในปี 2552/53 ยังอยู่ในระดับสูงใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา ในขณะที่การเปลี่ยนระบบการแทรกแซงตลาดจากการจําหน่ายราคาเป็นการประกันราคา โดยกำหนดราคาประกันไว้ค่อนข้างสูง และการเปลี่ยนวิธีการระบายสต็อกของรัฐบาลอาจจะทำให้ราคาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในช่วงครึ่งหลังปี 2552 จะไม่ตกต่ำลงไปมากนัก นอกจากนี้ประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อราคาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และทำให้การส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในช่วงครึ่งหลังปี 2552 ไม่กระเตื้องขึ้นตามที่คาดคือการที่โรงงานเอทานอล (ปัจจุบันดำเนินการผลิตแล้ว 3 โรงงาน และกำลังจะเปิดดำเนินการผลิตอีก 3 โรงงาน) จะหันมาใช้มันเส้น/แป้งมันเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคากากน้ำตาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเอทานอลมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยกระทรวงพลังงานจะเจรจาซื้อแป้งมันในสต็อกของรัฐบาลเพื่อนำไปผลิตเอทานอล ส่งผลให้รัฐบาลมีทางเลือกในการที่จะระบายสต็อกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง จากเดิมที่ต้องระบายเพื่อการส่งออกเท่านั้น

นอกจากตลาดจีนแล้ว ตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่น่าจับตามอง คือ ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ เนื่องจากทั้งสองประเทศนี้ สถานะการแข่งขันของไทยยังอยู่ในเกณฑ์ดี และไทยก็ยังครองอันดับหนึ่งได้ทั้งในรูปของมันเม็ด มันเส้น และแป้งมันสำปะหลัง ส่วนตลาดสหภาพยุโรปนั้น ความต้องการค่อนข้างผันผวน โดยขึ้นอยู่กับปริมาณการผลิตอ้อยภายในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป รวมทั้งผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยไปยังสหภาพยุโรป ต้องเผชิญการแข่งขันกับประเทศในอเมริกากลางและแอฟริกา

(ที่มาข่าว: ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย, บจก., 17 สิงหาคม 2552)

ทำนายตลาดปี 53... เมื่อเริ่มศักราชใหม่ปี 2553 โหระหลายสำนักเริ่มออกมาพยากรณ์ภาพรวมแนวโน้มเศรษฐกิจไทยปีหน้าว่าจะ "สดใส" ขึ้นกว่าปีนี้ โดยมีปัจจัยเศรษฐกิจโลกฟื้นตัว และเศรษฐกิจภาคการเกษตรอันเนื่องมาจากราคาสินค้าเกษตร "ขาขึ้น" มาเกื้อหนุน หลายคนบอกว่ารัฐบาลถูกหวยเพราะราคาสินค้าเกษตรทุกชนิดสูงขึ้น รัฐบาล "มาร์ค" ไม่ต้องต้อนรับมือบเกษตรกรเป็นแน่ ที่สำคัญงบโครงการประกันรายได้อาจใช้ไม่เต็มวงเงินที่อนุมัติ ซึ่งหากพิจารณาแนวโน้มราคาสินค้าเกษตรเป็นรายชนิดแล้ว น่าจะสรุปได้ว่าปี 2553 เป็นปีทองราคาสินค้าเกษตร

สำหรับมันสำปะหลัง เป็นอีกพืชเกษตรชนิดหนึ่งที่ราคาขายยังสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นายเสรี เด่นวรลักษณ์ นายกสมาคมการค้ามันสำปะหลังไทยกล่าวว่า ราคาหัวมันสดที่เกษตรกรขายได้ขยับขึ้นจาก กก.ละ 1.60-1.70 บาท ช่วงเดือนตุลาคม ปัจจุบันโรงงานแป้งมันสำปะหลังซื้อสูงถึง กก.ละ 2.25 บาท และลานมันซื้อ กก.ละ 2 บาท ซึ่งสูงกว่าราคาประกันของรัฐบาล นอกจากนี้ นายเสรี ยังกล่าวถึงสาเหตุที่ราคามันสำปะหลังปีหน้าจะสูงกว่าปีนี้มีเหตุสำคัญมาจากผลผลิตลดลง โดยเฉพาะผลผลิตมันสำปะหลังของไทยลดลง ประเมินว่าจะลดลงจากปีที่ผ่านมา 25-30% หรือจะเหลือผลผลิตในปีนี้ประมาณ 20-21 ล้านตันเท่านั้น ในขณะที่ความต้องการของโรงงานอยู่ที่ 27.2 ล้านตัน นอกจากนี้ผลผลิตของประเทศผู้ผลิต เช่น เวียดนาม กัมพูชา กีลดงราว 15-20 % เช่นเดียวกัน โดยสาเหตุที่ผลผลิตมันสำปะหลังของไทยลดลงเกิดจากการระบาดของโรคเพลี้ยแป้ง ซึ่งหากรุนแรงกว่านี้จะทำให้โรงงานขาดแคลนวัตถุดิบและกระทบปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังได้ (ที่มาข่าว: หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 2,483 29 พ.ย. - 02 ธ.ค. 2552)

Thailand Tapioca Starch Newsletter

จดหมายข่าว | เครือข่ายอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย

“ตัวแทนจากภาครัฐและเอกชน
ต่างให้การสนับสนุนการดำเนิน
โครงการพัฒนาศักยภาพ
บุคลากรในอุตสาหกรรมแป้งมัน
สำปะหลังไทย”

ข่าวสารและความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับโครงการฯ

•หลังจากที่ สวทช. และ GTZ ได้เปิดตัวโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านพลังงานและ
ทรัพยากรสำหรับอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย เมื่อเดือนเมษายน 2552 ที่ผ่านมา ทั้ง
ภาครัฐและภาคเอกชนต่างก็ให้ความสนใจและให้การสนับสนุนโดยการส่งตัวแทนผู้มีความ
เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังจากหน่วยงานต่างๆ อาทิเช่น สวทช.และศูนย์พันธุ
วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ, GTZ, สมาคมแป้งมันสำปะหลังไทย, สมาคมการค้า
มันสำปะหลังไทย, กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน, กรม
โรงงานอุตสาหกรรม และกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม รวมไปถึง
สถาบันการศึกษาต่างๆประกอบด้วยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาและ
คณะทำงานโครงการ เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ
อุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย

แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรม

•ตามที่ GTZ ได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินกิจกรรม Eco-Efficiency
Benchmarking และการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศ (MIS) ใน
อุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลัง ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2549 - มีนาคม 2552
ดังนั้น GTZ จึงได้ขยายผลโดยดำเนินกิจกรรมดังกล่าวเป็นระยะที่ 2 ในระหว่างเดือน
ธันวาคม 2552 - มีนาคม 2554 เพื่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพด้านพลังงาน,
สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรอย่างต่อเนื่องในอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย โดยมี
โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังดิบทั้งสิ้น 11 โรงงานสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ซึ่ง
การดำเนินกิจกรรมจะอยู่ภายใต้ขอบเขตของการศึกษาประสิทธิภาพการผลิต การใช้
พลังงานและทรัพยากรในกระบวนการผลิต และการผลิตก๊าซชีวภาพของน้ำเสีย รวมถึง
วิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพด้านพลังงานเชิงเศรษฐกิจในโรงงานผลิตแป้งมัน
สำปะหลังดิบที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงจะมีการรายงานผลการ Benchmarking ทุกๆ 3
เดือน เพื่อให้มีการยกระดับและปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการผลิตต่อไป

การประชุมระหว่าง GTZ และตัวแทนจาก
โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังดิบที่สนใจเข้าร่วม
กิจกรรม Eco-Efficiency Benchmarking และ
MIS ระยะที่ 2 ในวันที่ 22 ธันวาคม 2552 ณ
ห้องประชุมสมาคมแป้งมันสำปะหลังไทย

•เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2552 ที่ผ่านมา สมาคมแป้งมันสำปะหลังไทยได้ต้อนรับเข้าร่วมโครงการพัฒนา
ศักยภาพของสมาคมการค้า หรือ Business Membership Organization (BMO) ซึ่งดำเนินงานโดย
สำนักงานความร่วมมือทางวิชาการของเยอรมัน (GTZ) ร่วมกับสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยและสภา
อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อสนับสนุนในเรื่องการบริหารจัดการองค์กร เช่น การพัฒนาวิสัยทัศน์
และพันธกิจ การสร้างรายได้ การพัฒนาความสัมพันธ์ เป็นต้น และการให้บริการขององค์กร เช่น
การให้บริการข้อมูลแก่สมาชิก การเชื่อมโยงธุรกิจ และการสะท้อนความต้องการของภาคธุรกิจแก่ภาครัฐ
 เป็นต้น อันจะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน
กลุ่มอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย

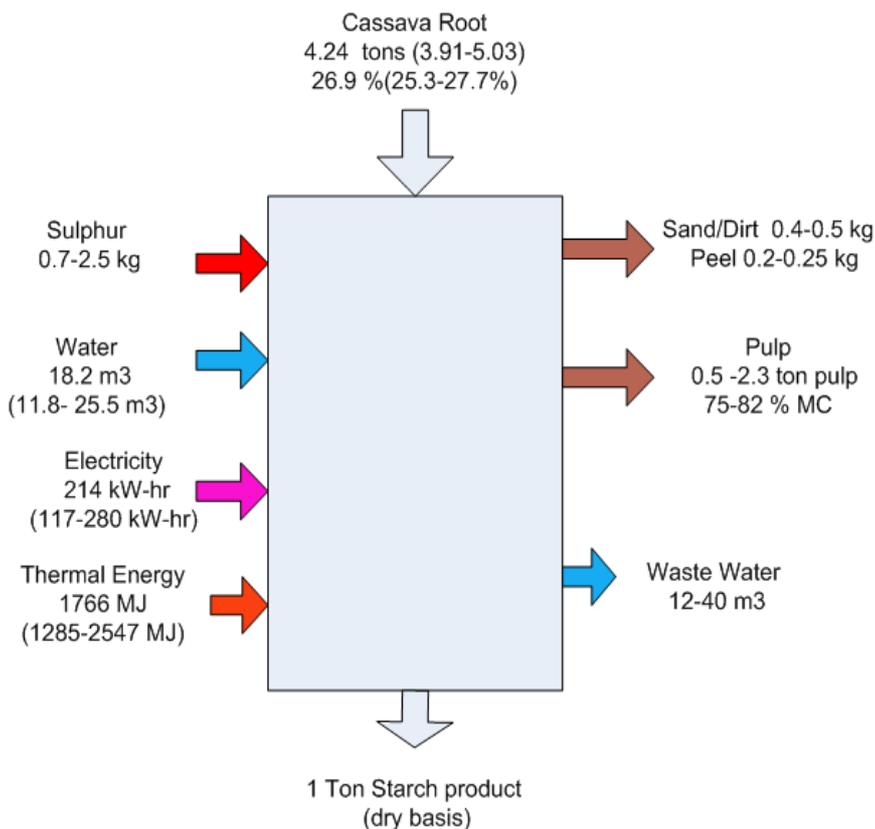
Thailand Tapioca Starch Newsletter

จดหมายข่าว | เครือข่ายอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย

ก้าวทันเทคโนโลยี

ปัจจุบันประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีการส่งออกผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลังที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีส่วนแบ่งการตลาด 75% มูลค่าการส่งออกรวม 40,000 ล้านบาทต่อ ในส่วนของแป้งมันสำปะหลัง ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตเป็นอันดับ 3 ของโลก โดยมีผลผลิตประมาณ 22.2 ล้านตันต่อปี (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2548) คุณเคยสงสัยหรือไม่ว่ากว่าจะได้ผลิตภัณฑ์เป็นแป้งมันสำปะหลังออกมานั้น มันสำปะหลังต้องผ่านกระบวนการอย่างไรบ้าง ต้องไปดูที่กระบวนการผลิตแป้งมันสำปะหลังกัน

หลักการในการผลิตแป้งมันสำปะหลังที่สำคัญ คือ การสกัดแป้งออกจากเซลล์ของรากมันสำปะหลังโดยใช้น้ำเป็นตัวสกัด โดยกระบวนการผลิตแป้งมันสำปะหลังในระยะแรกเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนซึ่งใช้แรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ กำลังการผลิตไม่เกิน 10 ตันต่อวัน กรรมวิธีการผลิตเป็นแบบง่ายๆ เป็นการผลิตแบบอึ่งไฟ แต่ในปัจจุบันโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังในประเทศไทยได้มีการปรับกระบวนการผลิตเป็นแบบสแตนด์แท่งที่มีขนาดสายการผลิตประมาณ 200-250 ตันแป้งแห้งต่อวัน หมดแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่า แป้งที่ได้มีคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม

ปัจจุบัน ประสิทธิภาพการผลิตแป้งมันสำปะหลัง มีค่าเฉลี่ยประมาณ 85.8%

การสูญเสียแป้งระหว่างกระบวนการผลิต แป้งได้เป็น 3 ประเภทหลัก คือ (1) การสูญเสียแป้งที่ติดไปกับกากมันสำปะหลัง, (2) การสูญเสียแป้งไปกับน้ำเสียจากเครื่องแยกหรือการล้นของน้ำแป้งจากถังระหว่างการผลิต และ (3) การสูญเสียแป้งไปจากไซโคลนร้อนและไซโคลนเย็น

การลดการสูญเสียแป้งในกาก ได้แก่

- การปรับขนาดตะแกรงของเครื่องสกัดในแต่ละชั้น (Stage) ให้เหมาะสม
- การฉีดล้างตะแกรงในเครื่องสกัดอย่างสม่ำเสมอ
- การลดความชื้นของกากมัน

การลดการสูญเสียแป้งไปกับน้ำเสีย ได้แก่

- การป้องกันน้ำแป้งล้นถัง
- การควบคุมความเข้มข้นของน้ำแป้งขาเข้าหน่วยเครื่องแยกให้สม่ำเสมอ
- การปรับตั้งเครื่องแยกให้เหมาะสม
- การกำหนดระยะเวลาในการทำความสะอาดเครื่องจักร

รายละเอียดแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศสำหรับการลดการสูญเสียข้างต้น จะกล่าวถึงในฉบับหน้า

ติดต่อเรา: “Thailand Tapioca Starch”

โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านพลังงานและทรัพยากรสำหรับอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังไทย

สำนักงานความร่วมมือทางวิชาการของเยอรมัน (GTZ)

โทรศัพท์: 02-661-9273 ต่อ 14 โทรสาร: 02-661-9281

E-Mail: info@thailandtapiocastarch.net